

Kultūras ministrei Dacei Melbārdei
K. Valdemāra iela 11-a, Rīga, LV-1364
Vita.Cirule@km.gov.lv
Solvita.Vevere@km.gov.lv
Anita.Kleinberga@km.gov.lv

Rīgā, 2014.gada 3.marts
Nr. 2014/ DA-010

Par Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda ieviešanas problēmām

Ļ.cien. Melbārdes kundze,

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS, Latvijas Cilvēktiesību centrs un Patvērums „Drošā māja” jau vairākus gadus strādā ar Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda (ETVVIF) programmu ieviešanu, un vairāku gadu garumā esam ar Kultūras ministrijas (kā par ETVVIF ieviešanu atbildīgās institūcijas) pārstāvjiem pārrunājuši ETVVIF ieviešanas problēmas Latvijā. Esam rosinājuši meklēt risinājumus, kas ļautu ar trešo valstu pilsoņu integrācijas jautājumiem Latvijā strādāt jēgpilni, bez ilgiem pārrāvumiem starp projektu aktivitātēm, radot arī apstākļus kvalitatīvai iesaistīto institūciju un aktīvo NVO sadarbībai un nodrošinot kvalitatīvas iespējas un pakalpojumus trešo valstu piederīgajiem Latvijā, t.sk. integrāciju veicinošai pilsoniskajai līdzdalībai un valodas apguvei.

Diemžēl šīs iespējas nopietni apdraud darbam atvēlētais laiks – ETVVIF 2010.gada programmas īstenošanai NVO iniciatīvu sagatavošanas un ieviešanas laiks bija ne ilgāk par 10 nedēļām, 2011.gada programmas īstenošanai tie bija no 4 līdz 7 mēnešiem, bet 2012.gada programmas jau šobrīd uzsākto projektu īstenošanai – no 18 nedēļām līdz 6 mēnešiem. Lai gan katru gadu ir novērojami nelieli uzlabojumi KM darbā ar ETVVIF ieviešanu Latvijā, joprojām neesam radījuši apstākļus, lai ETVVIF ikgadējo programmu aktivitāšu sagatavošanas un īstenošanas laiks pārsniegtu 7 mēnešus un tuvotos maksimāli iespējamajiem 24 mēnešiem.¹

¹ Eiropas Komisijas lēmums [2008/457/EC](#) par ETVVIF īstenošanu, 6.pielikuma 1.4. punkts.

Ja pirmajos gados fonda īstenošanas problēmu iemesli varētu būt saistīti ar institucionālās atbildības maiņu par integrācijas politiku, tad šie argumenti vairs nav pielietojami šobrīd – trīs gadus kopš par atbildīgo ir kļuvusi Kultūras ministrija.² Mūsaprāt, viens no būtiskākajiem ETVVIF īstenošanas problēmu iemesliem ir jēgpilnas konsultēšanās trūkums par fonda ikgadējām programmām un fonda īstenošanas noteikumiem, bet tā ir absolūta nepieciešamība, lai nodrošinātu, ka līdz šim vairāku gadu garumā pieļautās problēmas ar fonda īstenošanu netiek atkārtotas. Lai gan mēs esam vairākkārt izteikuši vēlmi palīdzēt uzlabot fonda īstenošanas kvalitāti Latvijā, un jomā aktīvo NVO ekspertīzes un fonda īstenošanas pieredzes izmantošana ir normāla labas pārvaldības prakse, ministrija līdz šim nav aicinājusi mūs komentēt fonda ikgadējo programmu un fonda īstenošanas noteikumu projektus. Turklāt, lai veicinātu pārdomātu, zināšanās balstītu lēmumu pieņemšanu par integrācijas politikas īstenošanu, šo dokumentu projektu apspriešanai Kultūras ministrija neizmanto arī 2013.gadā izveidoto Konsultatīvo padomi trešo valstu pilsoņu integrācijai, kuras uzdevumos ir sniegt priekšlikumus ministrijai par tiesību aktu projektiem trešo valstu pilsoņu integrācijas jomā.³

Mēs esam ļoti norūpējušies par Kultūras ministrijas izsludināto papildus atlases kārtu projektu konkursam ETVVIF 2012.gada programmas ieviešanai sekojošo iemeslu dēļ:

1. Reālais aktivitāšu sagatavošanai un īstenošanai paredzētais laiks būs aptuveni divi mēneši, jo pieteikumu iesniegšanas termiņš ir 19.marts un ETVVIF nosacījumi paredz, ka 2012.gada programmas ieviešanas aktivitātes ieviešanas beigu termiņš ir 2014.gada 30.jūnijs.
2. Aktivitātēm iezīmēts ļoti apjomīgs finansējums, proti, 793 465,36 euro, ar minimālo projektam paredzēto budžetu 20 000 euro, bet maksimālo – 80 000 euro (no kuriem 75% ir ES finansējums un 25% - Latvijas budžeta finansējums).
3. Aktivitāšu mērķis – pasākumi, lai veicinātu trešo valstu pilsoņu un Latvijas pilsoņu sadarbību un pilsonisko līdzdalību – nav sasniedzams ar vienreizējiem (2 mēnešos sagatavotiem un īstenotiem) pasākumiem. Šāda pieeja sūta vēstījumu, ka tiek sagaidīti steigā radīti pasākumi „ķeksīša pēc”, kas degradē pilsoniskās līdzdalības kvalitāti un rada būtiskus šķēršļus pilsoniskās sabiedrības attīstībai Latvijā.

Minētie apstākļi liek mums apšaubīt šī konkursa lietderību, lai sasniegtu ETVVIF daudzgadu programmas mērķus. Tie rada pārāk lielus riskus par ES un valsts budžeta līdzekļu apsaimniekošanu jeb izšķērdēšanu, nevis pārdomātu ieguldījumu pilsoniskās līdzdalības veicināšanai. Turklāt Kultūras ministrijas rīcība izsludināt konkursu ar minētajiem noteikumiem rada šaubas par ministrijas - kā par pilsoniskās sabiedrības attīstību galvenās atbildīgās institūcijas - apņemšanos nodrošināt labvēlīgus apstākļus pilsoniskās sabiedrības attīstībai, t.sk. sasniegt mērķi uzlabot iedzīvotāju pilsoniskās līdzdalības prasmes un iespējas iesaistīties sabiedrībai kopīgu jautājumu risināšanā.⁴

² Pēc ģpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāta slēgšanas, 2009.gada janvārī par imigrantu integrācijas politiku bija atbildīga Bērnu un ģimenes lietu ministrija. Pēc tās slēgšanas, ar 2009.gada maiju šo funkciju pārņēma Tieslietu ministrija. Ar 2011.gada 1.aprīli par imigrantu integrāciju atbild Kultūras ministrija.

³ Padomes [nolikuma](#) 15.2.punkts.

⁴ „Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas [pamatnostādnes](#) 2012.-2018.gadam” 3.1.punkts.

Aicinām Kultūras ministriju:

1. izvērtēt iespējas apturēt izsludināto papildus konkursu ETVVIF 2012.gada programmas ieviešanai, jo minētie riski ir pārāk nopietni, lai tos ignorētu (pat tad, ja neieguldītos līdzekļus nav iespējams novirzīt aktivitātēm 2013.gada programmas īstenošanai).
2. nevirzīt Ministru kabineta noteikumus par fonda 2013.gada programmas aktivitāšu īstenošanu pirms konsultācijām ar jomā aktīvajām NVO, ko mēs piedāvājam noorganizēt, tuvāko nedēļu laikā sasaucot tikšanos starp jomā aktīvajām NVO un ministrijas pārstāvjiem.

Informējam, ka vēstuli nosūtām arī mediju pārstāvjiem.

Ar cieņu,

Dace Akule, Sabiedriskās politikas centra PROVIDUS direktore

Sigita Zankovska-Odiņa, Latvijas Cilvēktiesību centra pētniece

Sandra Zalcmane, Patvēruma „Drošā māja” valdes priekšsēdētāja

Dace Akule, dace.akule@providus.lv